
ЧИ МОЖЛИВО СТВОРИТИ ДІЄВУ МОДЕЛЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ?

Людмила ФІЛЯНИНА

Питання запобігання корупції посідають центральне місце у політиці будь-якої сучасної держави. Корупція – це давно відоме суспільне явище, котре властиве не тільки державам із хиткою економікою, але і урядам, окремим особам, організаціям та економічно стабільним державам. Незважаючи на постійні зусилля багатьох держав і міжнародних організацій щодо її стримування, корупція як етична та юридична проблема існує і в сучасному житті. Одним з основних завдань будь-якої держави є подолання явища корупції не тільки на теоретичному рівні, а й створення дієвої моделі боротьби з корупцією та підвищення відповідальності державних службовців. Економічні наслідки корупції впливають на розвиток держави, її політичний статус на міжнародній арені, тому світова спільнота посилює тиск на розробку та впровадження механізмів щодо прозорості та підзвітності державних службовців. Громадяни завжди розраховують на ефективний фінансовий менеджмент та надання послуг зі сторони державних службовців, дотримання ними доброчесності, прозорості і підзвітності у роботі.

Запобігання корупції починається з того, що держави поділяють спільне бачення і тверду прихильність вжиттю ефективних, практичних кроків для попередження та судового переслідування корупції.

Із середини 1990-х років держави-учасниці ООН визнали існування проблеми корупції та активно співпрацюють як на регіональному, так і міжнародному рівні. Так, у 2003 р. була розроблена та прийнята Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. Україна Конвенцію ратифікувала у 2006 р., активною учасницею стала у 2010 р. Відповідно до

Конвенції 2003 р. кожна держава-учасниця (181 держава) розробляє і здійснює або проводить ефективну скоординовану політику протидії корупції. Дана політика повинна сприяти участі суспільства та відображати принципи правопорядку, належного управління державними справами та державним майном, чесності, непідкупності, прозорості й відповідальності. Це єдиний універсальний загальнообов'язковий документ, що містить конкретні заходи для запобігання цьому негативному явищу.

До основних заходів Конвенції належать: встановлення і заохочення спільної політики ефективних видів практики, спрямованих на запобігання корупції з можливістю проведення періодичного аудиту на його ефективність; створення спеціального органу чи органів із запобігання корупції, так під час формування державної служби враховуються певні критерії – прозорість конкурсного відбору, достатнє фінансове забезпечення, чесність, бездоганність, справедливість і здібності державних посадових осіб; етичні кодекси (стандарту) поведінки державних посадових осіб – заохочується чесність, відданість національним інтересам, непідкупність, справедливість і неупередженість під час виконання своїх функцій; прозорі державні закупівлі й управління державними фінансами через публічне поширення інформації про закупівельну процедуру, критеріїв відбору й прийняття рішень, правил проведення тендерів та дієві методи контролю; державну звітність, котра дозволяє громадянам отримувати інформацію про механізми прийняття рішень, спрощення адміністративних процедур та звіти про ризики корупції в державному управлінні; незалежність судових органів й органів прокуратури шляхом зміцнення чесності, непідкупності без шкоди для їх незалежності; добросовісність приватного сектору через посилення стандартів бухгалтерського обліку та аудиту, запобігання конфлікту інтересів, заохочення добросовісної комерційної практики, установа ефективних,

---

стримуючих цивільно-правових, адміністративних чи кримінальних санкцій за нехтування таких заходів; участь суспільства, а саме: посилення прозорості й сприяння залученню населення до процесів прийняття рішень, ефективного доступу до інформації, створення атмосфери неприйняття корупції; запобігання відмиванню коштів через регулювання та нагляд за банківською діяльністю та небанківськими фінансовими установами з метою запобігання відмиванню коштів у будь-якій формі.

В Україні впродовж останніх років проводиться активна робота з впровадження політики антикорупційних програм на основі оцінки наявних корупційних ризиків, здійснюється моніторинг і контроль за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності уповноважених осіб, а також контроль за дотриманням даними особами обмежень щодо запобігання корупції. Так, наприклад, Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) за фактами порушення вимог відповідного законодавства у 2017 р. було складено і направлено до суду 159 протоколів про адміністративне порушення у 2018 р. – 471, у 2020 р. – 128 протоколів про адміністративне порушення та складено і направлено 245 обґрунтованих висновків про виявлення ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-1 КК України [1]. Наша держава повсякчас займається питаннями підвищення рівня доброчесності серед державних службовців і громадськості, налагоджує ефективну комунікацію щодо підтримки антикорупційних реформ, веде роботу щодо вдосконалення контролю за фінансами політичних партій.

Отже, немає простих рішень, котрі можна застосувати у запобіганні корупції. Щоб перетворити розмову на дію, державам доцільно популяризувати міжнародно визнані стандарти, спонсорувати програми реформування та сприяти побудові транскордонного співробітництва, займатися дипло-

---

матією на високому рівні та посилювати роль громадянського суспільства, засобів масової інформації та ділової спільноти у запобіганні корупції.

Використане джерело

Національне агентство з питань запобігання корупції. Звіт за 2020 рік. URL : <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/NAZK-Zvit-za-2020-rik-15.04.2021-1.pdf> (дата звернення: 27.08.2021).